

rere, at man maa blive enig om, at dette Maal nødvendigvis maa modificeres i overordentlig Grad. Men selv om vi blive enige om, hvad der skal sættes som vort Forsvarsvæsens Maal, idet vi sige, at dette skal anlægges saaledes, at vi ere istand til ved vor egen Kraft at tage det første Stød af, saa kommer det an paa, hvad man fortaar ved det første Stød, og hvor man mener, at det første Stød vil blive rettet. Her ere atter Meningerne en Del forskellige, thi det er ikke overalt, at man vil, at det første Stød skal tages af. Man er f. Ex. ikke enig om, at vi skulle anlægge vort Forsvarsvæsen saaledes, at det kan tage det første Stød af mod en stor Landhær oppe i Sylland; meget mere vinder den Tanke Indgang, at der slet intet Stød skal tages af der. (Hør!) Ja, jeg ønsker ikke at faae lagt for Meget ind i dette „Hør“; thi mulig er det rigtigt, at man ikke bør tage Stødet af oppe i Sylland, og mulig ogsaa rigtigt, at man ikke bør tage Stødet af i Fyen. Heller ikke dette synes man nemlig at ville. Jeg er nu enig i, at vi ikke kunne tage det første Stød af, naar det rettes her eller der i vort Land og rettes med en saadan Kraft, at vi selv med den største Udviikling af vore Kræfter ikke kunne holde det tilbage. Naar man derfor har sagt, at vi skulde have udviklet vore Kræfter saaledes, at vi kunde tage det første Stød af, saa har man, at dømme efter de Forhandlinger, der ere førte, nærmest tænkt sig et Stød mod Sjælland, hvor Hovedstaden ligger, og som altsaa ganske vist for saa vidt kan kaldes Hoveddelen af vort Land. Men selv om vi nu begrænse vort Forsvarsvæsen dertil, og ere enige om, i hvor høi eller i hvor ringe en Grad man isøvrigt under visse Forhold skal overgive Sylland og Fyen til sig selv, er jeg tilbøielig til at antage, at vi Alle ere enige i den Betegnelse, at vort Forsvarsvæsens Maal skal være at tage det første Stød af, hvor dette rettes mod et enkelt Punkt, det være sig nu her eller der. Nu retter man i Reglen sit Blik og sin Tanke mod en vis bestemt Side, hvorfra man mener, at Stødet vil komme. Jeg tror nu, at man mulig forregner sig deri, det er i alt Fald meget muligt, at Forholdene i Europa skulle sig saaledes, at Stødet kommer fra en anden Kant og paa en anden Maade, som man slet ikke forud har beregnet. Det er derfor vistnok ogsaa rigtigt, at man ved Anlægget af sit Forsvar med det Maal, som her er angivet for det, tænker sig mange forskellige Eventualiteter, af hvilke maasse slet ingen ville indtræde, medens der indtræder helt nye, som man ikke har tænkt sig. Dette: at tage det første Stød af, skulde altsaa ikke betyde, at man, forsaavidt man bliver angrebet, vedblivende skulde kunne forsætte Forsvaret heldigt ved egen Kraft. Det ligger ogsaa i selve Ordene, at der ikke kan være Tale derom, og Meningen med at tage det første Stød af kan altsaa kun være, at

man giver den slumrende Samvittighed hos andre Stater i Europa Tid til at vaagne eller giver Tid til, at andre Hindringer for, at den nødvendige Hjælp kan blive os bragt, kunne ryddes af Veien. Men selv om man tiltræder denne Betragtning, er der dog indenfor dens Grændser fuld Berettigelse til flere forskellige Anskuelser baade om Forsvarsvæsenets Ordning og om de Midler, man kan anvende dertil. Men med det Samme, man anlægger sit Forsvar med det her antydede Formaal, bliver man jo ogsaa stærk nok til under afskillige Eventualiteter at hævde sin Neutralitet, naar det er overensstemmende med Landets Vel at bevare den; thi det er sandsynligt, og næsten mere end det, at større Stater, der berede sig til Krig mod hinanden, ikke ville være istand til eller have Tid eller militær Gønge til, selv om de have Lusten, at sætte sig i Besiddelse af et Land, der vil bevare sin Neutralitet, idet en saadan Forberedelse naturligvis i væsentlig Grad maa skade deres Forberedelse til Hovedopgaven at gaa mod den anden Stat, som de staa i Begreb med at føre Krig mod. Vor Forsvarstilstand bliver altsaa en saadan, der efter vore Forhold og under forskellige Eventualiteter sætter os i Stand til at hævde vor Neutralitet og endvidere for det Tredie sætter os i Stand til under forskellige Eventualiteter at fordrø en bestemt Pris for vor Alliance. Dersom vi derimod Intet gjorde, lagde Hænderne i Stødet og mente, at der Intet var at gjøre for os, saa at Enhver kunde tage os op som Noget, der ligger paa en Landevei, saa var det ganske naturligt, at vi heller ikke være meget værd, naar der var Tale om Alliance, og selvsølgelig er det tænkeligt, ja ikke alene tænkeligt, men det ligger vor Følelse nær at tænke os en Alliance for en bestemt Pris. Og hvorfor? Fordi vi ikke have faaet det Tabte tilbage, fordi der ikke er slet os vor traktatmæssige Ret at faae vore danske Brødre i Sønderjylland tilbage. Det kan let komme til at staa for os saaledes, at Neutralitet kan blive en Forbrydelse mod vore Brødre og Søstre, hvormod en Alliance for en bestemt Pris — og denne Pris er ikke vanskelig at gjætte — vilde være naturligere, selv om den var meget mere risikabel. Smidlertid maa jo det Naab ikke opgives, at vi naae den Tilstand, vi ere berettigede til at naae, idet den slumrende Samvittighed i Europa vaagner, saaledes at der sfer os vor knapt tilmaalte, men efter vort Maadehold dog nogenlunde rimeligt tildelte eller traktatmæssig fastsatte Ret, saa at „de blive Et, som Et ville være“, og det er naturligt, at vi, naar dette Tidspunkt kommer — og jeg haaber mere paa, at det skal ske ad Fredens Vej end ad Krigens Vej, uden at jeg dog lige saa lidt som nogen Anden veed, ad hvilke Veie Forsynet vil, at vort uravrigelige Naab skal opfyldes — da ordne os saaledes, at vi ikke staa som villige